

kontaktas su minėtomis medžiagomis daugiau ar mažiau neišvengiamas. Todėl jo darbo sąlygos ir sveikatos būklė pirmiausia priklauso nuo jo paties sąmoningumo, išprusimo ir protingo elgesio dirbant.

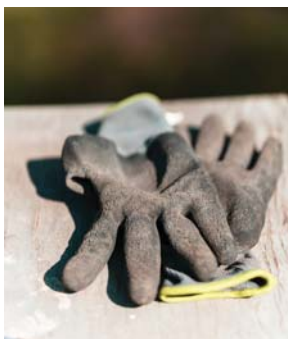
Pagrindinės sveikatos saugos priemonės, kurias turi žinoti kiekvienas, naudojantis klijus, laką, dažus:

Prieš pradėdant darbą, būtina susipažinti, su kokiomis cheminėmis medžiagomis teks dirbti ir kaip jos veikia žmogaus organizmą. Tam reikia perskaityti produkto (klijų, lako ar dažų) saugos duomenų lapą ir naudojimo instrukciją, esant reikalui, pasikonsultuoti su specialistais.

Klijai, lakai ir dažai turėtų būti paruošiami darbui patalpose, kur neturėtų būti kitų žmonių ir yra gera ventiliacija. Laikyti juos galima sandariai uždarytuose induose ir ne daugiau, nei būtina tos dienos darbui.

Dažymo darbus purškimo būdu patartina atlikti lauke ar patalpose, kur nėra kitų žmonių ir galima naudoti natūralų patalpų vėdinimą.

Išlietus dažus, laką ir tirpiklius reikia nedelsiant nuvalyti. Valymo priemonės – paprastai skudurus, reikia laikyti sandariose talpose (dėžėse ar kibiruose su dangčiais ir pan.) ir, baigus darbą, juos išmesti.

Geriausia dirbti su klijais, laku, dažais, dėvint specialius drabužius ir asmenines apsaugas

priemones. Specialūs drabužiai turi būti tinkami, stiprūs ir lygūs, kad ant jų nesikauptų lakai ar dažai. Po darbo šie drabužiai turi būti paliekami gerai vėdinamose patalpose, kad netaptų apsinuodijimo priežastimi.

Patikimiausias šaltinis, iš kurio galima sužinoti, kokias asmenines apsaugas priemones naudoti dirbant su klijais, laku ar dažais, yra saugos duomenų lapas, kuris turi būti pateikiamas kartu su produktu jį perkant.

Negalima pamiršti, kad nusiėmus pirštines po darbo būtina nusiplauti rankas ir tik po to daryti kažką kita. Jei rankos labai užterštos, jas galima nuvalyti specialiomis valymo priemonėmis, kurios gerai valo ir nepažeidžia odos. Negalima valyti rankų organiniais tirpikliais, kurie gali sukelti odos uždegimą ar apnuodyti organizmą.

Klijams, lakui, dažams patekus ant odos, būtina juos nedelsiant pašalinti, o užterštą vietą nuplauti šiltu vandeniu su muilu. Kartais tam reikia specialių priemonių, apie kurias informacija būna patekta saugos duomenų lape ar naudojimo instrukcijoje.

Daugiau Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro parengtų atmintinių rasite čia:

DARBO SU KLIJ AIS, LAKU AR DAŽ AIS RIZIKA SVEIKATAI

www.smlpc.lt

Atliekant dažymo ar lakavimo darbus, nepriklausomai nuo to, kur tai daroma – namie ar darbe, ir kas tai daro – profesionalas ar buitinis vartotojas, dažytojui ar lakuotojui bei aplinkiniams susidaro didesnio ar mažesnio laipsnio nepalankios sąlygos. Labiausiai nepalankios jos būna, kai dažymo ar lakavimo darbai atliekami purškimo būdu. Purškiant dažais ar laku, patalpų ore susidaro rūkas, susidedantis iš tirpiklių garų, smulkių lašelių ir kietųjų medžiagų aerozolių (dervų, plastifikatorių, pigmentų ir pan.).

Mūsų laikais dažniausiai butyje naudojamos mažai pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai, kurie yra pagrindiniai daugelio dažų, klijų ir pan. komponentai. Visgi klijuose, lake ir dažuose, kurie gaminami sintetinių dervų pagrindu, esama tam tikro kiekio toksinių medžiagų. Sintetinės dervos gaunamos polimerizacijos arba polikondensacijos būdu jungiant mažiau sudėtingas medžiagas – monomerus – į labiau sudėtingas – polimerus. Šių cheminių procesų metu ne visi monomerai susijungia, dalis lieka laisvi ir darbo su jais metu lengvai patenka į patalpų orą. Be to, tam, kad klijai, lakas ar dažai būtų kokybiški ir turėtų paskirtą atitinkančias savybes, juose yra lakiųjų medžiagų, tokių kaip organiniai tirpikliai, greitintojai, iniciatoriai, plastifikatoriai, papildai ir pan. Todėl klijuojant, dažant ar

lakuojant išsiskiria įvairios cheminės medžiagos, pvz.: stirolas, fenolas, formaldehidai, acetonas, ksilolas, tuololas ir kt. Priklausomai nuo produkto cheminės sudėties, į patalpų orą gali išsiskirti toksiškos ar net labai toksiškos medžiagos, o poveikis žmogaus organizmui gali pasireikšti iš karto, t. y. ūmiai, arba po kurio laiko. Paprastai į darbus atliekančio žmogaus organizmą tos medžiagos patenka per kvėpavimo takus, bet gali patekti per odą ar virškinamąjį traktą. Ūmus poveikis pasireiškia kvėpavimo takų dirginimu, kosuliu, akių perštėjimu, odos niežėjimu ir pan. Kai kurių medžiagų, patekusių į organizmą, akivaizdus kenksmingas poveikis iš karto nepasireiškia, jos ilgainiui sukelia lėtinę intoksikaciją. Tada atsiranda galvos skausmai, silpnumas, nuovargis, nemiga, blogas apetitas ir kiti sutrikimai. Kartais nuo tiesioginio kontakto su pavojingomis cheminėmis medžiagomis gali išsivystyti odos uždegimas.

Džiovinant nudažytas grindis, sienas, baldus ar kitus daiktus, į aplinką irgi skiriasi cheminės medžiagos, daugiausia tirpiklių garai. Be to, paruošimo dažymui metu, kai atliekamas paviršių valymas, šlifavimas ir pan. atsiranda kitų sveikatai nepalankių veiksnių. Tai dulės, vibracija, triukšmas. Taigi, dirbant su klijais, laku, dažais, visose darbo stadijose tenka susidurti su įvairiais sveikatai nepalankiais faktoriais, todėl

į sveikatos saugą turi būti žiūrima labai rimtai. Sauga labai priklauso nuo technologinių priemonių bei pasirinkimo tokių dažų ar lakų, kuriuose nuodingosios medžiagos pakeistos mažiau nuodingomis ar visai nenuodingomis medžiagomis. Dirbant su laku, dažais ypač svarbi yra ventilacija. Aktyvi vietinė ar bendroji ventilacija (atidaryti langai, buitinis ventilatorius ir pan.) sumažina nuodingųjų medžiagų koncentraciją žmogaus įkvėpiamame ore ir taip apsaugo jį nuo kenksmingo poveikio. Svarbiausia, negalima užmiršti to fakto, kad, nepaisant tobuliausių technologijų, mažiau kenksmingų nuodingųjų medžiagų naudojimo, dirbančiojo su klijais, laku, dažais ►